

# KAD SU ISKLJUČIVO SUDOVI RH NADLEŽNI



## U SLUČAJU POMORSKIH SPOROVA?

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**  
Foto: **arhiva Burze Nautike**



***Pomorski je Zakonik glavni pravni izvor pomorskog prava kojim se uređuju pomorsko upravna prava, pomorsko imovinska prava, ovrha, mjerodavno pravo i isključiva nadležnost sudova RH u slučaju pomorskih sporova.***

U ovom članku ćemo analizirati mjerodavno pravo te isključivu nadležnost sudova RH za odnose s međunarodnim obilježjem, a koji su detaljno opisani od čl. 967 do čl. 988 a Pomorskog Zakonika.

Prvenstveno se u tom pogledu mora istaknuti kako se sve navedene odredbe primjenjuju na svaki plovni objekt koji je brod prema hrvatskom pravu te na svaki plovni objekt koji je brod prema pravu države čiju državnu pripadnost ima. U

tom pogledu, upućuje se uvijek na mjerodavno pravo. A što to u konkretnom slučaju znači? Sukladno odredbi iz čl. 968 Pomorskog Zakonika upućivanje na mjerodavno strano pravo znači upućivanje na njegove materijalne odredbe uz



isključenje njegovog kolizijskog prava. Kada kolizijske odredbe ovog dijela Zakonika upućuju na primjenu prava državne pripadnosti broda, a to pravo dopušta da brod privremeno vije zastavu druge države u kojoj se vodi zakupni registar, za sporni će se odnos primijeniti pravo države čiju brod zastavu privremeno vije ako to predviđa pravo državne pripadnosti broda.

Prema pravu države čiju državnu pripadnost brod ima ocjenjuju se:

- dužnosti i prava zapovjednika u upravljanju brodom i u zasnivanju prava i obveza za vlasnika broda i brodarka,
- stvarna prava na brodu,
- pravne posljedice događaja na brodu na koje se mora primijeniti zakon mjesta gdje je događaj nastao (navedena se odredba primjenjuje na događaje koji su nastali na stranim brodovima na području Republike Hrvatske).

Analizirajući detaljno odredbe Pomorskog zakonika, u pogledu mjerodavnog prava, odnosno prava koji suci moraju primijeniti u slučaju rješavanja pomorskog spora, posebno se napominje kako:

- na **pravo vlasništva** i na stvarna prava na brodu u gradnji, a koji se gradi u Republici Hrvatskoj primjenjuje se hrvatsko pravo;
- za privatnopravne odnose koji proizlaze iz **ugovora o zapošljava-**

**nju članova** posade broda mjerodavno je pravo koje su stranke izabrale. Ako stranke nisu izabrale mjerodavno pravo, mjerodavno je pravo državne pripadnosti broda ako okolnosti ne upućuju na neko drugo pravo koje je činjenično ili pravno u bližoj vezi sa spornim odnosom i strankama;

- na ograničenje **odgovornosti brodarka** ili druge fizičke ili pravne osobe koja je prema ovom Zakoniku s njim izjednačena primjenjuje se

pravo države čiju državnu pripadnost brod ima;

- na **ugovore o pomorskim plovidbenim odnosima** primjenjuje se pravo koje su stranke izabrale;
- ako se pravo čiju su primjenu stranke izabrale za **ugovor o iskorištavanju brodova** ne može primijeniti na cijeli ugovor ili na koji od odnosa koji proistječu iz ugovora ili ako stranke nisu izričito odredile pravo koje se mora primijeniti, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primjenjuje se pravo koje je s njim u najbližoj vezi
- na odnose iz **ugovora o gradnji, preinaci ili o popravku brodova** primjenjuje se pravo mjesta brodogradilišta ako stranke za te ugovore ili za dio tih ugovora nisu izabrale pravo koje će se primijeniti ili ako se u cijelosti ili djelomično izabrano pravo ne može primijeniti;
- na **ugovor o pomorskom osiguranju i odnose** koji iz njega proistječu primjenjuje se pravo koje su izabrale ugovorne stranke. Ako stranke nisu ugovorile mjerodavno pravo, primijenit će se pravo sjedišta osiguratelja. Iznimno od navedenog, na odnose iz ugovora o pomorskom osiguranju primjenjuje se hrvatsko pravo ako su sve zainteresirane osobe u tom ugovoru državlja-





- ni Republike Hrvatske s redovnim boravištem u Republici Hrvatskoj ili domaće pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a riječ je o osiguranim predmetima koji su izloženi pokrivenim rizicima isključivo na području Republike Hrvatske;
- u slučaju zajedničke **havarije**, ako se pravo koje su stranke izabrale ne može primijeniti na koji od odnosa što proistječu iz zajedničke havarije, ili ako stranke nisu izričito izabrale pravo koje se mora primijeniti, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi niti iz okolnosti slučaja, primjenjuje se pravo luke u kojoj je iskrcan posljednji dio tereta koji se nalazio na brodu u trenutku izvršenja čina zajedničke havarije. Ako su sve stranke u slučaju zajedničke havarije državljani Republike Hrvatske ili hrvatske pravne osobe, u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka primijenit će se hrvatsko pravo;
  - na **naknadu štete** zbog sudara brodova primjenjuju se pravo države u čijem se teritorijalnom moru ili unutarnjim morskim vodama dogodio sudar, odnosno odredbe Zakonika – ako se sudar dogodio na otvorenom moru.

Tematika o mjerodavnom pravu u slučaju naknade štete je dosta kompleksna, a ovdje ćemo samo navesti, da postoje određene iznimke i to:

1. ako svi brodovi koji su sudjelovali u sudaru imaju istu državnu pripadnost, primjenjuje se pravo te države. Međutim, primjenjuju se odredbe Zakonika ako sve zainteresirane stranke imaju zajedničko državljanstvo ili uobičajeno boravište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj
2. ako brodovi koji su sudjelovali u sudaru imaju različitu državnu pripadnost, ali je pravo svih tih država isto, primjenjuje se pravo tih država. Međutim, primjenjuje se hrvatsko pravo ako je jedan od brodova koji je sudjelovao u sudaru hrvatski ratni ili javni brod.

Također je složena i situacija glede primjene prava kod **ugovora o spašavanju imovine**. Naime, sukladno čl. 978 Pomorskog Zakonika ako se pravo čiju su primjenu stranke iz ugovora o spašavanju imovine izabrale ne može primijeniti na cijeli ugovor ili na koji od odnosa koji proistječu iz tog ugovora, ili ako stranke nisu izričito izabrale pravo koje će se primijeniti, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi niti iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primjenjuje se pravo koje je s njim u najbližoj vezi. Ako se ne može utvrditi koje je pravo u najbližoj vezi s ugovorom o spašavanju, primjenjuje se pravo države one luke gdje je spašavanje okončano, odnosno pravo prve luke u koju je spašeni brod prispio nakon završenog

spašavanja. U svim drugim slučajevima primjenjuju se odredbe Zakonika. Međutim, odmah čl. 979 određuje i iznimke te se definira kako se primjenjuju:

1. odredbe Zakonika – ako su se spašavale osobe bez istodobnog spašavanja imovine, ako su sve osobe državljani Republike Hrvatske, ili ako je brod koji je spašavao ili brod koji je bio spašavan, a ako je bilo više brodova jedan od njih, hrvatski ratni brod ili hrvatski javni brod,
2. odredbe članka 639. stavka 1. i 2., članka 773. – 777., te članka 781. i 783. Zakonika,
3. odredbe zakonika koji uređuje zastaru tražbina i odredbe Zakonika o rokovima zastare (članak 788.),
4. pravo države čiju državnu pripadnost ima brod spašavatelj – na podjelu nagrade za spašavanje između vlasnika broda ili brodar broda spašavatelja i posade tog broda.

Zaključno, a sukladno odredbi iz čl. 986 Pomorskog Zakonika ako u istome nema odredaba o pravu mjerodavnom za koji odnos iz ovoga dijela Zakonika, na te se odnose na odgovarajući način primjenjuju odredbe i načela ovoga Zakonika, odredbe i načela drugih zakona koji uređuju odnose s međunarodnim obilježjem, načela pravnog poretka Republike Hrvatske i općeprihvaće-

na načela međunarodnoga privatnog prava. Ujedno se napomogne kako se ne primjenjuje strano pravo koje bi bilo mjerodavno prema odredbama ovoga Zakonika ako bi njegova primjena bila postignuta isključivo radi izbjegavanja primjene prava Republike Hrvatske.

Kad je Hrvatski sud isključivo nadležan za suđenje? Nadležnost istoga određena je odredbom iz čl. 988 Pomorskog Zakonika i to:

- u sporovima o nagradi za spašavanje hrvatskih ratnih brodova i hrvatskih javnih brodova, o naknadi štete nastale zbog sudara brodova od kojih je jedan hrvatski ratni brod ili hrvatski javni brod,
- u sporovima iz članka 410., 411. i 412. ovoga Zakonika koji nastanu u tijeku i u vezi s provođenjem postupka ograničenja odgovornosti brodarka koji provodi hrvatski sud (članak 414.),
- u sporovima koji nastanu u tijeku i u vezi sa sudskim ovršnim postupkom koji hrvatski sud provodi na brodovima (članak 844. do 847.),
- za suđenje u sporovima za naknadu štete nastale zbog tjelesne ozljede ili smrti člana posade broda ili

zbog narušavanja zdravlja koju član posade pretrpi na radu ili u vezi s radom na brodu, međunarodno je nadležan hrvatski sud ako tužitelj ima prebivalište na području Republike Hrvatske.

Zaključno možemo reći kako se Pomorskim zakonikom utvrđuju morski i podmorski prostori Republike Hrvatske i uređuju pravni odnosi u njima, sigurnost plovidbe u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske, zaštita i očuvanje prirodnih morskih bogatstava i morskog okoliša, osnovni materijalnopравни odnosi u pogledu plovnih objekata, ugovorni i drugi obvezni odnosi koji se odnose na brodove, upise plovnih objekata, ograničenje brodarkove odgovornosti, ovrha i osiguranja na brodovima. Dakle, Pomorski je Zakonik glavni pravni izvor pomorskog prava kojim se uređuju pomorsko upravna prava, pomorsko imovinska prava, ovrha, mjerodavno pravo i isključiva nadležnost sudova RH u slučaju pomorskih sporova.

Za sve daljnje informacije, prijedloge tema i pravno savjetovanje slobodno nas kontaktirajte na: [www.lawparis.com](http://www.lawparis.com) 



# SeaDek®

## MARINE PRODUCTS

### EKSKLUZIVNI ZASTUPNIK I OVLAŠTENI INSTALATER



*Originalna američka  
SeaDek brodska podloga*

*UV stabilna*

*Ne upija prljavštinu*

*Mekana na dodir*

*Ne apsorbira temperaturu*

*Aposorpcijom udaraca  
smanjuje umor*

**mob: 099 528 6507**

**tel: 023 305 777**

**e-mail: [info@rizitea.com](mailto:info@rizitea.com)**

**[www.rizitea.com](http://www.rizitea.com)**